

**Cyfoeth
Naturiol
Cymru**
**Natural
Resources
Wales**

NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I

ARDAL GWARCHODAETH ARBENNIG (AGA) SKOKHOLM AND SKOMER

Cyngor i Lywodraeth Cymru

CYFOETH NATURIOL CYMRU

Hydref 2013

CYNNWYS

1. Cyflwyniad a chefnidir

- 1.1 Y fframwaith cyfreithiol
- 1.2 Adolygiad AGA 2001
- 1.3 Estyniadau morol i AGA lle ceir nythfeydd bridio

2. AGA Skokholm and Skomer fel y mae ar hyn o bryd

3. Newidiadau arfaethedig sy'n deillio o adolygiad AGA 2001

4. Estyniadau morol arfaethedig

- 4.1 Y sail resymegol
- 4.2 Yr estyniad morol arfaethedig

5. References

Atodiad 1: Disgrifiad o'r safle, map a ffurflen data safonol Natura 2000 ar gyfer AGA Skokholm and Skomer fel y mae ar hyn o bryd

Atodiad 2: Gwybodaeth ychwanegol

1. Introduction and background

Mae'r ddogfen hon yn cynnwys y cyngor a gynnigir gan Cyfoeth Naturiol Cymru i Lywodraeth Cymru ynglŷn â chynigion i newid y modd y caiff Ardal Gwarchodaeth Arbennig (AGA) Skokholm and Skomer ei dosbarthu dan Gyfarwyddeb Adar y CE. Mae dwy brif elfen yn perthyn i'r cyngor, sy'n seiliedig ar feysydd gwaith ar wahân y mae asiantaethau gwarchod natur y DU yn mynd i'r afael â nhw parthed diwygio rhwydwaith AGA y DU:

- (i) Gweithredu casgliadau 'adolygiad AGA 2001' (Stroud *et al.* 2001). Mae adolygiad 2001 yn awgrymu bod angen newid y rhestr o rywogaethau sy'n sail i gymhwysedd y safle fel AGA. Nid yw'n argymhell newid ffiniau'r safle.
- (ii) Newid ffin yr AGA er mwyn cynnwys ardaloedd cyfagos o'r môr a ddefnyddir gan adar oddi mewn i'r AGA bresennol ar gyfer ymddygiadau y gellir eu cysylltu'n uniongyrchol â'r defnydd a wnânt o'r safle bridio.

1.1 Y fframwaith cyfreithiol

O fewn Gyfarwyddeb Adar yr UE (2009/147/EEC¹) ceir fframwaith deddfwriaethol ar gyfer gwarchod a rheoli adar gwyllt sydd i'w cael yn naturiol ac sy'n perthyn i Aelod Wladwriaethau'r UE.

Yn ôl Erthygl 4 y Gyfarwyddeb Adar rhaid i'r Aelod Wladwriaethau ddsbarthu'r tiriogaethau mwyaf addas o ran nifer a maint fel ardaloedd gwarchodaeth arbennig ar gyfer gwarchod y rhywogaethau a restrir yn Atodiad I y Gyfarwyddeb, gan gymryd camau tebyg ar gyfer rhywogaethau ymfudol sydd i'w cael yn rheolaidd. Yr hyn sydd wrth wraidd dosbarthu AGA yw ystyried gofynion gwarchodaeth y rhywogaethau ar y tir a'r môr sy'n berthnasol i'r Gyfarwyddeb. Yn ôl cyfraith achosion Llys Cyfiawnder Ewrop, ni ddylai'r dasg o ddethol ardaloedd ar gyfer eu dynodi'n AGA, na'r dasg o bennu eu ffiniau, bwyso a mesur ystyriaethau cymdeithasol nac economaidd – yn hytrach, gwybodaeth adaregol yn unig y dylid ei hystyried.

Caiff AGA yng Nghymru eu dosbarthu gan Weinidogion Cymru dan adran 2 Deddf y Cymunedau Ewropeaidd 1972.² Unwaith y cânt eu dosbarthu, mae AGA yn dod yn 'safleoedd Ewropeaidd' neu'n 'safleoedd morol Ewropeaidd' o dan Reoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau 2010, (Diwygiad 2012) ac maent yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r Rheoliadau hynny ac Erthyglau 6(2) i 6(4) o'r Gyfarwyddeb Cynefinoedd a Rhywogaethau³. Yn ôl polisi Llywodraeth Cymru, dylai AGA arfaethedig (AGA arfaethedig sy'n destun ymgynghoriad cyn penderfynu a ddylid eu dosbarthu'n ffurfiol) gael eu gwarchod i'r un graddau ag AGA sydd wedi'u dosbarthu.

Cafodd AGA Skokholm and Skomer ei dosbarthu yn 1982 gan Ysgrifennydd Gwladol y DU dros yr Amgylchedd.

¹ 79/409/EEC gynt

² Dyma ddarpariaeth gyffredinol sy'n galluogi gweinidogion i weithredu rhwymedigaethau sy'n deillio o ddeddfwriaeth yr UE.

³ 92/43/EEC

1.2 Adolygiad AGA 2001

Caiff holl AGA y DU eu dosbarthu ar y sail eu bod yn cynnal poblogaethau o un neu fwy o'r adar a enwir, neu gasgliad o adar, sef poblogaethau yr ystyrir eu bod o bwysigrwydd Ewropeaidd.

Cynhaliwyd adolygiad AGA 2001 gan y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur (JNCC), *English Nature (Natural England* erbyn hyn), *Scottish Natural Heritage* a Chyngor Cefn Gwlad Cymru (Cyfoeth Naturiol Cymru erbyn hyn) ac fe'i cyhoeddwyd yn 2001 (Stroud *et al.* 2001). Nod cyffredinol yr adolygiad oedd cael sail gyson ar gyfer nodi casgliad y DU o AGA tirol, yn seiliedig ar ddata a oedd yn deillio o ganol y 1990au. Un o brif ganlyniadau'r adolygiad oedd cyfres o 'adroddiadau safleoedd' ar gyfer 243 o AGA yn y DU, lle pennwyd pam yr oedd pob safle yn gymwys i fod yn AGA dan y Gyfarwyddeb Adar. Cafodd yr adroddiadau hyn eu seilio ar y data adaregol gorau a oedd ar gael ar y pryd, ac aethant ati i ymdrin yn gyffredinol â'r cyfnod rhwng 1991/1992 a 1995/1996, oni bai bod rhesymau da i'w cael dros ddefnyddio data cynharach neu hwyrach. Dyma'r data mwyaf cyfredol ar ddechrau'r adolygiad. Caiff yr argymhellion a nodir yn yr adolygiad eu seilio ar weithredu canllawiau dethol AGA 1999, a gyhoeddir gan y JNCC ar ran asiantaethau cadwraeth statudol y DU ac adrannau perthnasol y llywodraeth. Gweler canllawiau dethol AGA – adroddiad Y Gyfarwyddeb Adar ar wefan y JNCC.

Roedd y rhan fwyaf o'r safleoedd a gynhwyswyd yn adolygiad 2001 eisoes wedi'u dosbarthu fel AGA. Mewn sawl achos, mae adroddiadau safleoedd adolygiad 2001 yn nodi gwahanol rywogaethau fel diddordebau cymwys i'r rhai a restrir yn nisgrifiadau presennol yr AGA. Mewn achosion o'r fath, pwrpas adolygiad AGA 2001 yw cynnig sail dros ailddosbarthu'r safleoedd.

Cafodd AGA Skokholm and Skomer ei chynnwys yn adolygiad 2001. Mae ar ba sail y mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n barnu bod y safle'n gymwys fel AGA o dan y Gyfarwyddeb Adar wedi newid ers i'r AGA gael ei dosbarthu'n wreiddiol yn 1982, ac un o ddibenion y ddogfen hon yw argymhell ailddosbarthu'r AGA i adlewyrchu'r argymhellion yn adolygiad 2001.

1.3 Estyniadau morol i AGA lle ceir nythfeydd bridio

Er bod casgliad presennol y DU o AGA yn cynnwys ardaloedd addas o gynefinoedd ar y tir ar gyfer adar môr, yr angen bellach yw nodi'n llawnach y tiriogaethau mwyaf addas, gan ystyried yr angen i warchod y rhywogaethau ar y môr a chan gadw mewn cof fod rhwymedigaethau'r DU i nodi AGA yr un mor berthnasol i fôr y DU ag ydyw i'r tir. Nid ystyriodd adolygiad 2001 AGA morol ac eithrio mewn perthynas â safleoedd arfordirol a morydol a ddynodwyd ar sail eu diddordeb o ran adar môr sy'n bridio ac adar dŵr sy'n gaeafu.

Yn unol â hyn mae'r JNCC, ar ran asiantaethau cadwraeth y DU, yn ystyried gofynion pedwar math o AGA forol:

1. Estyniadau morol i nythfeydd bridio adar môr ar yr arfordir
2. Cydgasgliadau ar y glannau o adar dŵr nad ydynt yn bridio
3. Cydgasgliadau o adar môr ar y môr
4. Mathau eraill o AGA morol

Mae rhan o'r gwaith hwn wedi cael ei gwblhau ac mae rhan yn dal ar y gweill. Gellir cael mwy o wybodaeth am y gwaith ar wefan y JNCC o dan AGA morol y DU.

AGA lle ceir nythfa fridio yw AGA Skokholm and Skomer yn bennaf. Dim ond i rif 1 uchod, felly, y mae'r cynnig presennol yn berthnasol.

2. AGA Skokholm and Skomer fel y mae ar hyn o bryd

Cafodd yr AGA ei dosbarthu yn 1982 gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd ar y pryd. Yn 1991 cafodd yr AGA ei hailddosbarthu er mwyn cynnwys Ynys Sgogwm (Skokholm). Mae'r AGA yn cynnwys yr holl dir uwchben marc distyll cymedrig y ddwy ynys, ynghyd â nifer o greigiau ac ynysigau cyfagos.

Y rhywogaethau a restrir fel nodweddion yr AGA bresennol yw poblogaethau bridio'r rhywogaethau a ganlyn, sy'n bodloni Cam 1.1 neu Gam 1.2 canllawiau dethol AGA 1999 (ardal a ddefnyddir yn rheolaidd gan o leiaf 1% o boblogaeth Prydain Fawr neu boblogaeth rhanbarth bioddaearyddol perthnasol):

Pedrynnod drycin *Hydrobates pelagicus*
Adar drycin Manaw *Puffinus puffinus*
Palod *Fratercula arctica*
Llursod *Alca torda*

Yn Atodiad 1 ceir disgrifiad o'r AGA bresennol, map a chopi o 'ffurflen data safonol Natura 2000'.⁴

3. Newidiadau arfaethedig sy'n deillio o adolygiad AGA 2001

Mae Tabl 1 isod yn cymharu'r hyn sy'n sail i'r AGA bresennol (yn ôl y disgrifiad cyfredol o'r safle) â'r adroddiad safle a gyhoeddwyd yn adolygiad AGA 2001. Cynigir y dylid mabwysiadu adroddiad safle adolygiad AGA 2001 yn ffurfiol fel sail i ddsbarthu'r AGA.

Nid yw adolygiad AGA 2001 yn cynnig unrhyw newidiadau i ffin yr AGA (ond gweler adran 4 isod ar yr estyniad morol arfaethedig).

⁴ Dyma'r ffurflen safonol a ddefnyddir i gyflwyno gwybodaeth am safleoedd Natura 2000 (AGA ac ACA) i'r Comisiwn Ewropeaidd. Caiff holl ffurflenni data'r DU ar gyfer AGA ac ACA eu cyhoeddi ar wefan y JNCC.

Tabl 1 Cymharu AGA Skokholm and Skomer gydag adroddiad safle adolygiad AGA 2001

Rhywogaethau	Erthygl berthnasol y Gyfarwyddeb Adar ⁵	Yr AGA bresennol (disgrifiad o'r safle)	Adroddiad safle adolygiad AGA 2001
Pedrynnod drycin <i>Hydrobates pelagicus</i>	4.1	Oddeutu 7000 o barau, sy'n cynrychioli oddeutu 5% o boblogaeth fridio'r CE	3500 o barau, sy'n cynrychioli o leiaf 4.1% o boblogaeth fridio Prydain Fawr (fel yr oedd y sefyllfa yn 1995)
Adar drycin Manaw <i>Puffinus puffinus</i> (yn bridio)	4.2	Oddeutu 137,000 o barau, sy'n cynrychioli oddeutu 49% o boblogaeth y CE	150,968 o barau, sy'n cynrychioli o leiaf 56.9% o boblogaeth fridio'r byd (fel yr oedd y sefyllfa tua diwedd y 1990au)
Palod <i>Fratercula arctica</i> (yn bridio)	4.2	Oddeutu 19,600 o unigolion, sef oddeutu 1% o'r boblogaeth	9500 o barau, sy'n cynrychioli o leiaf 1.1% o boblogaeth fridio'r byd (fel yr oedd y sefyllfa tua chanol y 1980au)
Llursod <i>Alca torda</i> (yn bridio)	4.2	Oddeutu 4300 o unigolion, sef oddeutu 1% o'r boblogaeth	Ni restrir y rhywogaeth
Brain coesgoch <i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i> (yn bridio)	4.1	Ni restrir y rhywogaeth	4 o barau, sy'n cynrychioli o leiaf 1.2% o boblogaeth fridio Prydain Fawr
Tylluanod clustiog <i>Asio flammeus</i> (yn bridio)	4.1	Ni restrir y rhywogaeth	6 o barau, sy'n cynrychioli o leiaf 0.6% o boblogaeth fridio Prydain Fawr (fel yr oedd y sefyllfa yn 1998)
Gwylanod cefnddu lleiaf <i>Larus fuscus</i> (yn bridio)	4.2	Ni restrir y rhywogaeth	20,300 o barau, sy'n cynrychioli o leiaf 16.4% o boblogaeth fridio'r rhanbarth bioddaearyddol (cymedr 1993-1997)
Casgliad o fwy nag 20,000 o adar môr (yn bridio)	4.2	Ni restrir y casgliad	394,260 ⁶ o adar môr, yn cynnwys llursod <i>Alca torda</i> , gwylogod <i>Uria aalge</i> , gwylanod coesddu <i>Rissa tridactyla</i> , palod <i>Fratercula arctica</i> , gwylanod cefnddu lleiaf <i>Larus fuscus</i> , adar drycin Manaw <i>Puffinus puffinus</i> , pedrynnod drycin <i>Hydrobates pelagicus</i> ⁷

Y cynnig yw y dylai nodweddion cymhwyso'r AGA fod fel a ganlyn, yn unol â'r disgrifiad safle yn adolygiad AGA 2001:

⁵ Erthygl 4.1: rhywogaethau a restrir yn Atodiad I y Gyfarwyddeb Adar. Erthygl 4.2: casgliadau o adar dŵr a rhywogaethau ymfudol a geir yn rheolaidd.

⁶ Y nifer a gyhoeddir yn adolygiad AGA 2001 yw 67,278, ond camgymeriad yw hyn. Ym mis Awst 2013, cadarnhaodd y JNCC mai'r nifer diwygiedig yw 394,260 o unigolion. Ceir gwybodaeth bellach yn Atodiad 2.

⁷ Mae'r prif rywogaethau sy'n nodweddu'r casgliad wedi cael eu nodi (gan ddilyn Stroud *et al.* 2001). Rhywogaethau yw'r rhain lle mae NAILL AI o leiaf 1% o boblogaeth genedlaethol yn bresennol o fewn y casgliad, NEU lle mae nifer y rhywogaethau sy'n bresennol yn fwy na 2,000 o unigolion.

- Poblogaeth fridio o bedrynnod drycin *Hydrobates pelagicus* (cam 1.1 o ganllawiau dethol AGA y DU)
- Poblogaeth fridio o adar drycin Manaw *Puffinus puffinus* (cam 1.2 o ganllawiau dethol AGA y DU)
- Poblogaeth fridio o Balod *Fratercula arctica* (cam 1.2 o ganllawiau dethol AGA y DU)
- Poblogaeth fridio o Frain coesgoch *Pyrhocorax pyrrhocorax* (cam 1.1 o ganllawiau dethol AGA y DU)
- Poblogaeth fridio o dylluanod clustiog *Asio flammeus* (cam 1.4 o ganllawiau dethol AGA y DU⁸)
- Poblogaeth fridio o wylanod cefnddu lleiaf *Larus fuscus* (cam 1.2 o ganllawiau dethol AGA y DU)
- Casgliad o fwy nag 20,000 o adar môr yn bridio (cam 1.3 o ganllawiau dethol AGA y DU)

4. Estyniadau morol arfaethedig

4.1 Y sail resymegol

Mae adar môr sy'n bridio mewn nythfeydd ar y tir yn defnyddio'r môr sydd yn union wrth ymyl y nythfa i wneud nifer o weithgareddau hanfodol, er enghraifft trwsio'u plu, ymolchi, arddangos ac ymddygiadau eraill sy'n berthnasol i'w cynhaliaeth (Tasker & Leaper 1993, Reid & Webb 2005). Dengys arolygon penodol (McSorley *et al.* 2003) fod mathau arbennig o adar môr yn defnyddio'r dyfroedd hyn yn helaeth a bod ganddynt ddibyniaeth ecolegol glir ar y dyfroedd. Byddai estyniadau morol at AGA presennol o nythfeydd bridio adar môr yn cydnabod yr elfen hanfodol hon o ofynion ecolegol yr adar a thrwy hynny'n cynnal y nythfeydd adar môr ac yn sicrhau cydymffurfio â'r gofyniad yn Erthygl 4 o'r Gyfarwyddeb Adar i ddsbarthu'r 'tiriogaethau mwyaf addas' yn AGA.

Gan nad yw'r gweithgareddau hanfodol a nodir uchod yn ymwneud â safleoedd penodol, mae'r JNCC wedi cadarnhau canllawiau generig ar ba mor bell y dylai'r estyniadau hyn ymestyn i amgylchedd y môr, yn dibynnu ar y rhywogaethau bridio sy'n bresennol (McSorley *et al.* 2003, Reid & Webb 2005, McSorley *et al.* 2008). Mae'r canllawiau'n cynnwys yr argymhellion a ganlyn:

- y dylid ymestyn AGA lle ceir nythfeydd, y mae palod, gwylogod neu lursod yn nodweddion cymwys ar eu cyfer, 1km tua'r môr;
- y dylid ymestyn AGA lle ceir nythfeydd, y mae huganod neu adar drycin y graig yn nodweddion cymwys ar eu cyfer, 2km tua'r môr;
- y dylid ymestyn AGA lle ceir nythfeydd, y mae adar drycin Manaw yn nodwedd gymwys ar eu cyfer, o leiaf 4km, ac ymhellach lle ceir data penodol i ategu hyn.

⁸ Mae'r dylluan glustiog wedi cael ei rhestru'n anghywir yn adolygiad AGA 2001 fel rhywogaeth gymwys o dan Gam 1.1 o ganllawiau dethol AGA y DU. Mae'r rhywogaeth yn gymwys i gael ei chynnwys o dan Gam 1.4 o ganllawiau dethol AGA gan ei bod yn bodloni canllawiau isod Cam 2 mewn unrhyw dymor: Dosbarthiad y rhywogaeth; Hanes o fyw yno; Ardaloedd amlrywogaeth.

- nad yw estyniadau morol ar AGA yn addas i'r nodweddion cymwys a ganlyn: mulfrain, sgiwennod, gwyllanod, trochyddion gyddfddu, gwyachod mawr copog, gwyachod corniog, môr-hwyaid du, adar llydandroed gyddfgoch; a
- bod gwaith ar y gweill o hyd i weld a oes yna sail dros warchod mwy ar fathau o fôr-wenoliaid, mulfrain gwyrdd a throchyddion gyddfgoch trwy gyfrwng AGA.

4.2 Yr estyniad morol arfaethedig

O blith y rhywogaethau sy'n sail i'r argymhelliad y dylid ymestyn ffin y safle tua'r môr er eu mwyn, poblogaeth fridio o balod ac adar drycin Manaw yw'r diddordebau cymwys perthnasol ar gyfer AGA Skokholm and Skomer. Ymhellach, mae llursod a gwylogod yn rhywogaethau cydrannol o'r casgliad o adar môr.

Caiff yr estyniad a gynigir ei gyfyngu i ardaloedd y mae'r rhywogaethau a enwyd eisoes yn ddibynnol arnynt mewn termau ecolegol – yn yr achos hwn ar gyfer 'ymddygiadau gweithgar' fel trwsio'u plu, ymolchi ac arddangos. Cyn iddi nosi yn ystod y tymor bridio, mae adar drycin Manaw llawn-dwf yn ymgasglu mewn heidiau ar wyneb y môr rhwng 1km a 10km o'r nythfa sydd ar y lan. Gall heidiau o'r fath gynnwys miloedd o unigolion. Ar ôl iddi nosi, mae'r adar yn hedfan i'w tyllau i fwydo'u cywion, gan gyfogi pysgod wedi'u treulio'n rhannol (Brooke, 1990). Bwriad yr estyniad yw cynnwys yr ardal heidio hon.

Nid oes angen i'r estyniad morol arfaethedig o angenrheidrwydd gynnwys y niferoedd penodol o adar sy'n bodloni terfynau dethol yr AGA, gan mai estyniad o'r AGA bresennol ar y tir ydyw – mae'r AGA bresennol eisoes yn cynnwys y nifer angenrheidiol o adar drycin Manaw a phalod (McSorley *et al.* 2008, McSorley *et al.* 2003).

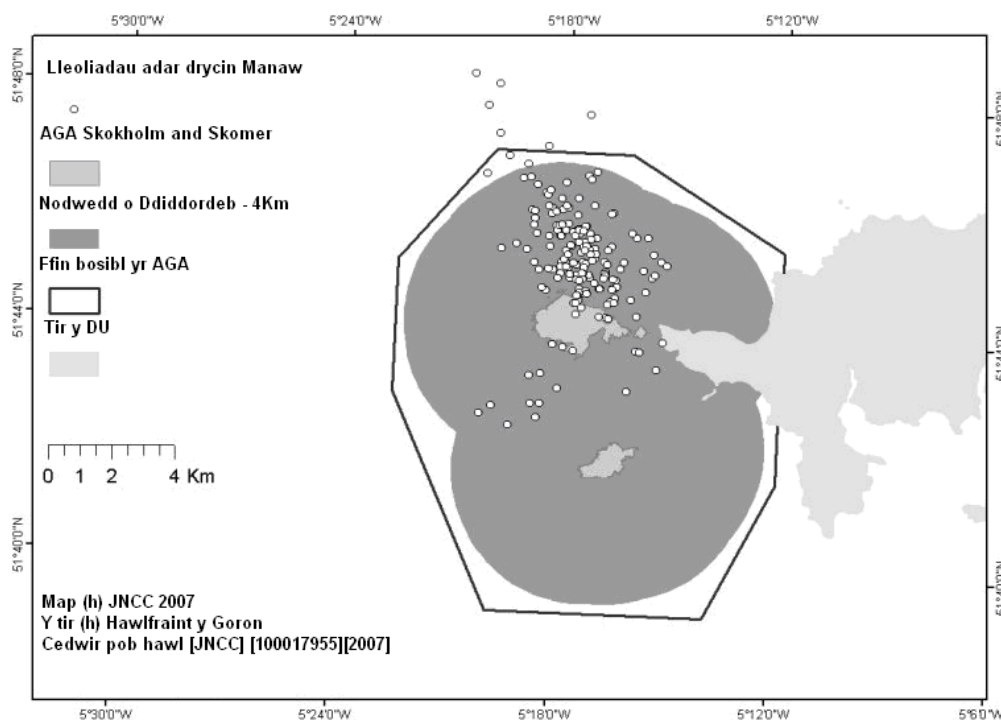
Yn ystod haf 2003, aeth y JNCC a Chyngor Cefn Gwlad Cymru (Cyfoeth Naturiol Cymru erbyn hyn) ati i gynnal gwaith maes ar Ynys Sgomer (Skomer) i ddarganfod mwy am yr ardaloedd heidio y mae adar drycin Manaw yn eu defnyddio (McSorley *et al.* 2008). Roedd y fethodoleg yn cynnwys tagio unigolion a oedd yn bridio. Cafodd y rhain wedyn eu dilyn trwy ddefnyddio radio-telemetreg er mwyn dod o hyd i leoliad yr heidiau ac asesu pa mor aml y câi ardaloedd heidio eu defnyddio. Daeth y gwaith i'r casgliad y byddai defnyddio radiws o 4km (y radiws generig lleiaf ar gyfer adar drycin Manaw) yn ddigonol ar y safle arbennig hwn. Byddai hyn yn llwyr ymgorffori estyniad o 1km ar gyfer palod, gwylogod a llursod.

Cynnigir, felly, y dylid ymestyn AGA Skokholm and Skomer yn ôl radiws o 4km er mwyn cynnwys adar drycin Manaw a phalod fel nodweddion unigol, yn ogystal â gwylogod a llursod sy'n rhan o'r casgliad o adar môr, ac y dylid mesur yr estyniad o ffin atfor yr AGA bresennol (sef y marc distyll cymedrig).

Nid yw'n fwriad ar hyn o bryd cynnwys unrhyw ardaloedd ychwanegol o dir yn yr AGA, ar wahân i nifer fach o frigiadau bach iawn o graig neu ynysigau sy'n gorwedd o fewn radiws o 4 km. Ni fyddai'n ymarferol allgáu'r ardaloedd bach iawn hyn o'r AGA estynedig. Lle mae'r estyniad arfaethedig yn ffinio â thir nad yw eisoes o fewn yr AGA (h.y. tir mawr Cymru), y ffin arfaethedig tua'r tir yw'r marc distyll cymedrig.

Mae Ffigwr 1 yn dangos hyd a lled y nodwedd o ddiddordeb fel y'i diffinnir gan radiws o 4km. Mae hefyd yn dangos ffin arfaethedig ar gyfer yr AGA sy'n ymgorffori'r radiws hwn o 4km. Wrth ddiffinio ffiniau safleoedd morol, fel arfer mae angen cael cydbwysedd rhwng dilyn hyd a lled y nodwedd o ddiddordeb ar y naill law, a chadw'r ffin yn gymharol syml (heb ormod o gorneli) ar y llaw arall. Yn y bôn, siâp octagon yw'r ffin arfaethedig tua'r môr yn Ffigwr 1. Mae wedi'i phennu trwy ddilyn egwyddorion y cytunwyd arnynt yn y gorffennol, h.y. y dylai fod mor syml â phosibl ac y dylid ei lleoli ar hyd llinellau lledred neu hydred neu ar ffurf llinellau croeslin rhwng dau bwynt pan fydd hyn yn arwain at ffin haws ei phennu neu ffin fwy ymarferol (Johnston *et al.* 2004). Os bydd y safle'n symud ymlaen i'r cyfnod ymgynghori, bydd map terfynol ar raddfa fawr yn cael ei lunio.

Mae Tabl 2 yn nodi'r cyfesurynnau arfaethedig ar gyfer yr estyniadau a argymhellir i ffin y safle tua'r môr (McSorley *et al.* 2008).

Ffigwr 1. Map o AGA Skokholm and Skomer yn dangos maint argymmelledig elfen forol y nodwedd o ddiddordeb, a ffin bosibl yr AGA (McSorley *et al.* 2008).

Tabl 2. Cyfesurynnau ffin newydd arfaethedig AGA Skokholm and Skomer (mewn graddau, munudau a munudau degol (dau le degol) lledred a hydred):

Hydred	Lledred
-5°16.20'	51°47.10'
-5°11.94'	51°45.52'
-5°11.94'	51°41.56'
-5°13.80'	51°39.24'
-5°19.76'	51°39.24'
-5°22.54'	51°42.92'
-5°22.54'	51°45.18'
-5°19.95'	51°47.10'

Caiff gwely'r môr, y golofn ddŵr ac wyneb y dŵr eu cynnwys yn yr estyniad arfaethedig.

Mae arwynebedd yr AGA bresennol yn 423.04 ha ac arwynebedd yr estyniad morol arfaethedig yn 13,924.77 ha, sy'n rhoi arwynebedd cyfan i'r AGA estynedig o 14,347.81 ha yn fras. Mae'r ffigur arwynebedd hwn i'r safle presennol wedi ei gymryd o'r map cyfreithiol, gwreiddiol, a dynnwyd â llaw, a gallai newid ychydig ar ôl ei gipio ar fap sylfaen digidol cyfredol. Nid yw hyn yn golygu y bydd ffin bresennol y safle wedi newid ar y ddaear mewn unrhyw ffordd a bydd yn dal i ddilyn y nodweddion gwreiddiol, ond lle mae'r ffin yn dilyn marc llanw e.e. Marc Distyll Cymedrig, mae'r llinell yn debygol o newid oherwydd prosesau arfordirol naturiol. Cyfrifwyd ffigur arwynebedd yr estyniad arfaethedig drwy gymryd arwynebedd yr AGA newydd yn ei chyfanrwydd llai arwynebedd yr AGA bresennol. Oherwydd y gallai arwynebedd safle'r AGA bresennol newid ychydig am y rhesymau a amlinellwyd uchod, gallai ffigur arwynebedd yr estyniad arfaethedig hefyd newid ychydig.

Mae'r holl estyniad morol arfaethedig yn gorwedd o fewn Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Pembrokeshire Marine / Sir Benfro Forol, a ddynodwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Rhagfyr 2004 dan Gyfarwyddeb Cynefinoedd a Rhywogaethau'r CE 1992 (92/43/EEC). Mae Gwarchodfa Natur Forol Ynys Sgomer i gyd yn gorwedd o fewn yr estyniad arfaethedig.

5. Cyfeiriadau

BROOKE, M. 1990. **The Manx shearwater**. T & AD Poyser, Academic Press Ltd. Llundain.

JOHNSTON, C.M., TURNBULL, C.G., REID, J.B. & WEBB, A. 2004. **Marine Natura 2000: Update on Progress in Marine Natura. Paper to the Joint Committee Meeting**, Mawrth 2004.

MCSORLEY, C.A., DEAN, B.J., WEBB, A. & REID, J.B. 2003. **Seabird use of waters adjacent to colonies Implications for seaward extensions to existing seabird breeding colony SPAs**. Adroddiad gan y JNCC, rhif 329

MCSORLEY, C.A., WILSON L.J., DUNN, T.E., GRAY, C., DEAN, B.J., WEBB, A. & REID, J.B. 2008. **Manx shearwater *Puffinus puffinus* evening rafting behaviour around colonies on Skomer, Rum and Bardsey: its spatial extent and implications for recommending seaward boundary extensions to existing colony Special Protection Areas in the UK**. Adroddiad gan y JNCC, rhif 406

REID, J.B. AND WEBB, A. 2005. **Marine Natura 2000 – recommendations for the extension of existing seabird colony Special Protection Areas into the marine environment**. Papur Pwyllgor y JNCC 05 P14B.

STROUD, D.A., CHAMBERS, D., COOK, S., BUXTON, N., FRASER, B., CLEMENT, P., LEWIS, I., MCLEAN, I., BAKER, H. & WHITEHEAD, S. 2001. **The UK SPA network: its scope and content**. Cyfrolau 1-3. JNCC, Peterborough.

Cyfrol 1: Rationale for the selection of sites.

Cyfrol 2: Species accounts.

Cyfrol 3: Site accounts.

TASKER, M.L. & LEAPER, G.M. 1993. **Protecting marine birds in the United Kingdom: A review of the United Kingdom's international commitments, and recommendations for action**. Anghyhoeddedig. Adroddiad gan y JNCC, Peterborough.

Atodiad 1: Disgrifiad o'r safle, map a ffurflen data safonol Natura 2000 ar gyfer AGA Skokholm and Skomer fel y mae ar hyn o bryd

Disgrifiad

Cyfarwyddeb y GE 79/409/EEC ynglyn â Gwarchod Adar Gwyllt: Ardal Warchod Arbennig

DISGRIFIAD AR GYFER SAFLE SKOMER ISLAND AND SKOKHOLM, DYFED

Mae'r ynysoedd yn gymwys i'w rhestru dan Erthygl 4.1 am eu bod yn cynnal tua 7,000 pâr o'r pedryn drycin Hydrobates pelagicus (tua 5% o'r boblogaeth sy'n bridio o fewn y GE).

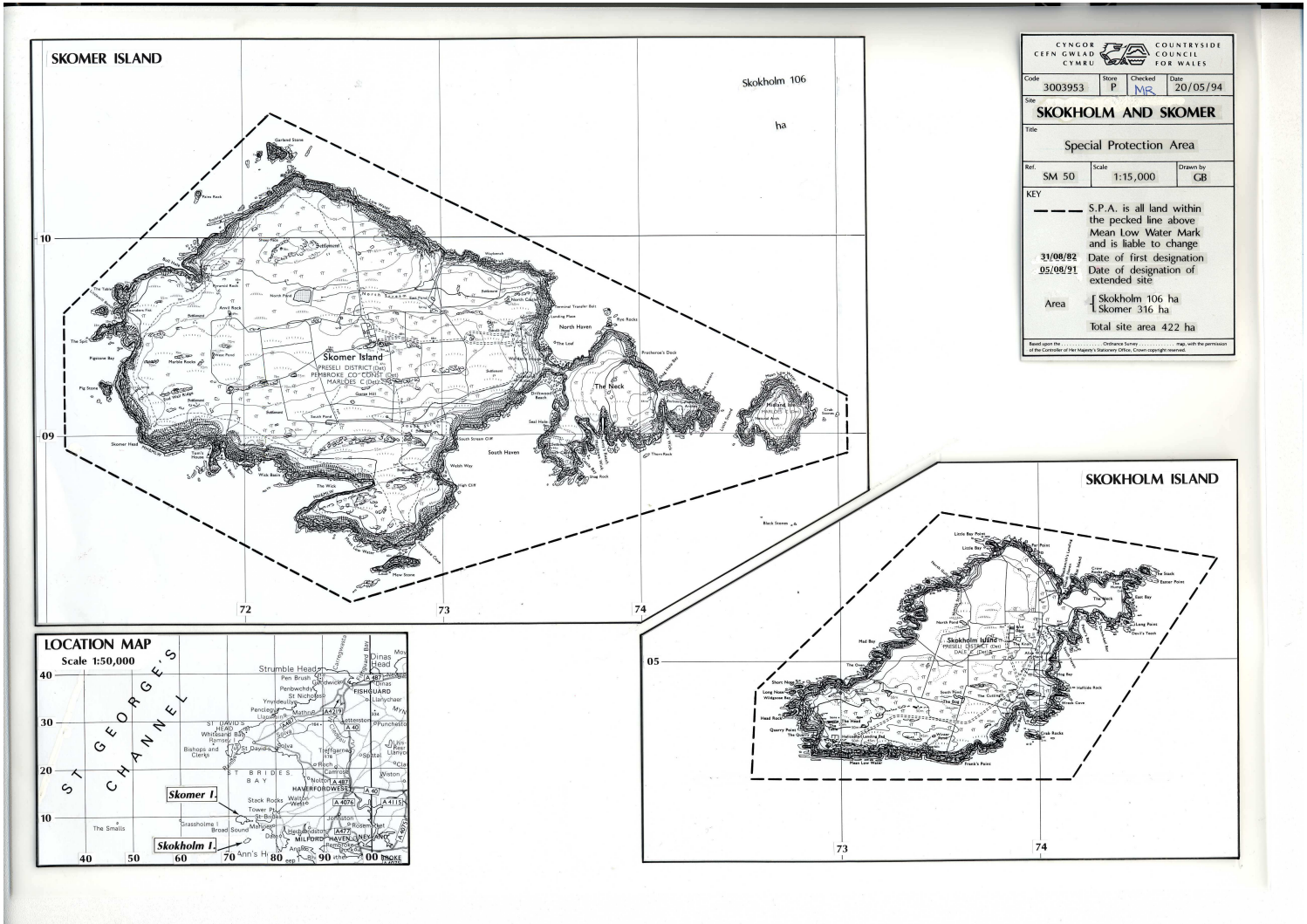
Mae'r ynysoedd hefyd yn gymwys o dan Erthygl 4.2 am eu bod yn cynnal tua 137,000 pâr o adar drycin Manaw Puffinus puffinus (tua 49% o boblogaeth y GE), 4,300 aderyn llurs Alca torda (1%) a 19,600 aderyn pâl Fratercula arctica (1%).

Gwybodaeth ychwanegol

Mae'r ynysoedd yn cynnwys amrywiaeth o gynefinoedd yn cynnwys clogwyni, glaswelltir arforol, gweundir, glaswelltir asidaidd, rhedyn a chorsdir. Mae carthion yr adar môr ac effaith eu sathru - a hefyd gweithgaredd pori gan gwningod Oryctolagus cuniculus yn dylanwadu'n fawr ar natur y llystyfiant

Mae'r ynysoedd yn dal y crynhoad mwyaf yn Lloegr a Chymru o adar môr sy'n nythu. Yn ogytal â'r rhywogaethau hynny a enwir yn y disgrifiad uchod, mae'r ynysoedd hyn hefyd yn cynnal adar môr eraill sy'n nythu yma. Yn eu plith mae gwylan y penwaig Larus argentatus, yr wylan goesddu Rissa tridactyla a'r gwylog Uria aalge. Mae'r ynysoedd hefyd yn dal y casgliad mwyaf o wylanod cefnddu lleiaf Larus fuscus sy'n nythu ym Mhrydain. Mae sawl rhywogaeth Atodiad 1 yn nythu ar yr ynys, yn cynnwys yr hebog tramor Falco peregrinus y dylluan glustiog Asio flammeus a'r frân goesgoch Pyrhocorax pyrrhocorax. Mae gwyddau gwyran Branta leucopsis yn treulio'r gaeaf ar y safle.

Atodiad 1: Map [Saesneg yn unig]

NATURA 2000

STANDARD DATA FORM

FOR SPECIAL PROTECTION AREAS (SPA)
FOR SITES ELIGIBLE FOR IDENTIFICATION AS SITES OF COMMUNITY IMPORTANCE (SCI)
AND
FOR SPECIAL AREAS OF CONSERVATION (SAC)

1. Site identification:

1.1 Type 1.2 Site code

1.3 Compilation date 1.4 Update

1.5 Relationship with other Natura 2000 sites

1.6 Respondent(s)

1.7 Site name

1.8 Site indication and designation classification dates

date site proposed as eligible as SCI	
date confirmed as SCI	
date site classified as SPA	198208
date site designated as SAC	

2. Site location:

2.1 Site centre location

longitude	latitude
05 17 27 W	51 44 10 N

2.2 Site area (ha) 2.3 Site length (km)

2.5 Administrative region

NUTS code	Region name	% cover
UK912	Dyfed	98.57%

2.6 Biogeographic region

Alpine Atlantic Boreal Continental Macaronesia Mediterranean

3. Ecological information:

3.1 Annex I habitats

Habitat types present on the site and the site assessment for them:

Annex I habitat	% cover	Representativity	Relative surface	Conservation status	Global assessment

3.2 Annex I birds and regularly occurring migratory birds not listed on Annex I

Code	Species name	Population			Site assessment				
		Resident	Migratory			Population	Conservation	Isolation	Global
			Breed	Winter	Stage				
A200	<i>Alca torda</i>		4260	I		B		C	
A204	<i>Fratercula arctica</i>		9500	P		B		C	
A014	<i>Hydrobates pelagicus</i>		>3100	P		B		B	
A013	<i>Puffinus puffinus</i>		150968	P		A		C	

4. Site description:

4.1 General site character

Habitat classes	% cover
Marine areas. Sea inlets	
Tidal rivers. Estuaries. Mud flats. Sand flats. Lagoons (including saltwork basins)	
Salt marshes. Salt pastures. Salt steppes	
Coastal sand dunes. Sand beaches. Machair	
Shingle. Sea cliffs. Islets	100.0
Inland water bodies (standing water, running water)	
Bogs. Marshes. Water fringed vegetation. Fens	
Heath. Scrub. Maquis and garrigue. Phygrana	
Dry grassland. Steppes	
Humid grassland. Mesophile grassland	
Alpine and sub-alpine grassland	
Improved grassland	
Other arable land	
Broad-leaved deciduous woodland	
Coniferous woodland	
Mixed woodland	
Non-forest areas cultivated with woody plants (including orchards, groves, vineyards, dehesas)	
Inland rocks. Scree. Sands. Permanent snow and ice	
Other land (including towns, villages, roads, waste places, mines, industrial sites)	
Total habitat cover	100%

4.1 Other site characteristics

Soil & geology:

Acidic, Basalt, Basic, Igneous, Nutrient-poor, Nutrient-rich, Sandstone, Sedimentary, Shingle

Geomorphology & landscape:

Coastal, Island, Islands

4.2 Quality and importance

ARTICLE 4.1 QUALIFICATION (79/409/EEC)

During the breeding season the area regularly supports:

<i>Hydrobates pelagicus</i> (World)	at least 3.6% of the GB breeding population Count, as at 1995

ARTICLE 4.2 QUALIFICATION (79/409/EEC)

During the breeding season the area regularly supports:

<i>Alca torda</i>	0.5% of the breeding population Count, as at 1997
<i>Fratercula arctica</i>	0.5% of the breeding population Count, as at mid-1980s
<i>Puffinus puffinus</i>	51.3% of the breeding population Count, as at late 1990s

4.3 Vulnerability

The bird populations on these islands are vulnerable to pollution at sea, either directly by contact or indirectly via food sources. Certain changes in fishing methods will also affect the birds' food source and cause direct mortality. Skomer Island is subject to intensive seasonal recreational pressures. Management of the islands visitors by the Dyfed Wildlife Trust has prevented any significant disturbance, and the Marine Nature Reserve minimises disturbance from the sea around Skomer through a code of conduct and by having a wardening presence. There is avian predation (especially by great black-backed gulls), particularly of the burrow-nesting storm petrels, puffins and Manx shearwaters. Colonisation of the islands by mammalian predators such as mink and rats are of special concern. Management plans are in place to control the threats if they increase or arise.

5. Site protection status and relation with CORINE biotopes:

5.1 Designation types at national and regional level

Code	% cover
UK01 (NNR)	74.0
UK04 (SSSI/ASSI)	98.6

Atodiad 2: Gwybodaeth ychwanegol

1. FFIGURAU ARWYNEBEDD AR FAPIAU

Am y rhesymau a amlinellir isod, bydd y ffigur arwynebedd ar y mapiau ymgynghori â'r cyhoedd a gynhrychir gan Gyfoeth Naturiol Cymru, sy'n dangos yr estyniad morol arfaethedig at yr AGA, yn dangos ffigur arwynebedd fymryn yn wahanol ar gyfer y safle presennol o'i gymharu â map llaw presennol yr AGA.

(i) Yn y 1980'au canol, cafodd y mapiau AGA gwreiddiol eu tynnu ar fapiau sylfaen graddfa fach a'u cipio'n ddigidol yn ddiweddarach ar ôl i Asiantaethau'r Gwledydd fabwysiadu technoleg gwybodaeth ddaeryddol (GIS). Ers hynny mae'r data wedi bod drwy Ddiweddariad Gwella Cywirdeb Lleoliadol gan yr Arolwg Ordnans (OS), rhaglen a roddwyd ar waith ar draws y DU. Maent hefyd wedi cael eu trosi oddi ar Llandline OS, y raddfa fapio fwyaf a oedd ar gael ar y pryd, i Master Map OS. Mae'r gyfres hon o newidiadau wedi cyflwyno newidiadau bach i'r ffigur arwynebedd.

(ii) Yn unol â'r arfer safonol, caiff y mapiau o estyniadau safle posibl mewn cynigion a gyflwynir i Lywodraeth Cymru eu darparu ar raddfa fach a ffigurau bras yn unig yw'r ffigurau arwynebedd a nodir. Ar ôl cael cymeradwyaeth i symud ymlaen i'r cam ymgynghori â'r cyhoedd, mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n paratoi mapiau diffiniol, sy'n cael eu cipio ar y raddfa fapio fwyaf sydd ar gael. Mae'r gwahaniaeth bach yn ffigurau arwynebedd y safle yn deillio o'r ffigur arwynebedd cywirach a gaiff ei gyfrifo drwy fapio ar raddfa fwy.

2. CYWIRIAD I FAINT Y CASGLIAD ADAR MÔR

Y nifer gwreiddiol a roddwyd o ran casgliad yn Adolygiad AGA 2001 oedd 67,278 (Stroud *et al*, 2001). Roedd hyn yn amlwg yn anghywir gan fod y casgliad yn cynnwys adar drycin Manaw fel rhywogaeth ond ni chafodd y rhain eu cynnwys, ac roedden nhw eu hunain yn 301,936 o unigolion. I lunio casgliad a oedd yn cynnwys yr adar drycin Manaw cafodd poblogaeth wreiddiol y casgliad o 67,278 ei hychwanegu at y 301,936 o adar drycin Manaw i roi ffigur o 369,214. Fodd bynnag, o graffu'n fanylach ar y ffigur hwn nid oedd yn ffigur cadarn felly cwblhawyd dadansoddiad newydd o'r data (gweler y Tabl isod). Mae hwn yn dangos y dylai ffigur y casgliad mewn gwirionedd fod yn 394,260. Mae'r JNCC wedi cytuno â'r ffigur hwn ac â'r ffordd y cafodd ei gyfrifo.

Cyfrif Adar Casgliad AGA Skokholm & Skomer

	Ffurflen Natura 2000 (ffurflen bresennol, gyfreithiol gyda CE)	Adolygiad 2001	Niferoedd y casgliad yn 2001 (unigolion)
Llurs (unigolion)	4,260	ddim yn nodwedd ar wahân mwyach	5,990
Pâl (parau)	9,500	9,500	19,000
Pedryn drycin (parau)	>3100	3,500	7,000
Aderyn drycin Manaw (parau)	150,968	150,968	301,936
Gwylan gefnddu leiaf (parau)	ddim yn nodwedd	20,300	40,600
Tylluan glustiog (parau)	ddim yn nodwedd	6	
Brân goesgoch (parau)	ddim yn nodwedd	4	
Gwylog			15,262
Gwylan goesddu			4,472
Casgliad Adar Môr	ddim yn nodwedd	67,278	394,260

Cyfeirnod:

Stroud, DA, Chambers, D, Cook, S, Buxton, N, Fraser, B, Clement, P, Lewis, P, McLean, I, Baker, H & Whitehead, S (eds). 2001. *The UK SPA network: its scope and content*. JNCC, Peterborough.